

کتاب «تاریخ تفسیر قرآن» از امور زیر بحث می‌کند: 1. زمان پیدایش تفسیر واستمرار وجود آن تاکنون؛ 2. ویژگی زمان و دوره‌های مختلفی که بر تفسیر گذشته است؛ 3. تغییرات و تطوراتی که در دوران‌های مختلف در تفسیر پدید آمده است؛ 4. کتاب‌های تفسیری و مفسران معروف هر عصر.

بابایی در مقدمه کتاب می‌نویسد: آشنایی با تاریخ تفسیر قرآن از جمله اموری است که در تفسیر صحیح قرآن و استفاده بهینه از تفسیر مفسران نقش مؤثری و بسزایی دارد و تفسیر قرآن نیز یکی از علوم ضروری و مهم است که در حیات دنیوی و اخروی انسان‌ها تأثیر گذار است و انسان بدون آن نمی‌تواند به هدف اعلا و کمال نهاییش دست یابد، و از این بیان نتیجه می‌گیریم که این بحث می‌تواند نقش مؤثری در سعادت و کمال انسان‌ها داشته باشد و از این جهت دارای اهمیت ویژه‌ای است. مؤلف این کتاب در مورد سابقه موضوع این کتاب می‌نویسد: در موضوع «تاریخ تفسیر»، کتابی مستقل که همه مباحث تاریخ تفسیر از قبیل زمان پیدایش تفسیر و استمرار وجود آن، ویژگی‌های مفسران در دوره‌های مختلف و مکاتب و روش‌های تفسیری پدید آمده در هر عصر را بیان کرده باشد، نوشته نشده است و یا نگارنده از آن آگاهی ندارد. البته کتاب‌هایی مانند طبقات‌المفسرین سیوطی، طبقات‌المفسرین داوودی و کتاب‌های متعدد دیگر در معرفی اجمالی شماری از مفسران و کتاب‌های تفسیری نوشته شده است.

وی همچنین می‌نویسد: تاریخ تفسیر قرآن کریم، هم‌شناسایی زمان آغاز تفسیر قرآن و زمان‌هایی که تفسیر قرآن در آن وجود داشته و دوره‌هایی را که در آن گذشته است، در بردارد و هم شامل بیان تغییرات و تحولات که در طول زمان بر آن رخ داده، و معرفی کتاب‌های تفسیری و مفسران که در ارتباط با آن پدید آمده‌اند، است. همان‌گونه که سرگذشت هر کسی مجموعه وقایع و اموری را که در ارتباط با آن پدید آمده، در بردارد، تاریخ تفسیر قرآن که سرگذشت آن است نیز مجموعه وقایع و اموری را که از آن آغاز تاکنون پدید آمده است، در بردارد.

این کتاب در 3 فصل ذیل تنظیم شده است، فصل اول با عنوان «تفسیر در عصر رسالت» که با سرفصل‌های ذیل را شامل می‌شود: عصر رسالت و آغاز تفسیر، مفسران عصر رسالت، مأخذ تفسیر در عصر رسالت، کتابت تفسیر در عصر رسالت، آثار تفسیری عصر رسالت، ویژگی تفسیری در عصر رسالت.

فصل دوم کتاب با عنوان «تفسیر در عصر حضور امام معصوم» در 3 بخش ذیل آمده است: 1) «مفسران عصر حضور» که دارای بخش‌های ذیل است: الف) مفسران عصر حضور که از معصومین در این بخش نام برده شده است، ب) مفسران صحابی، ج) مفسران تابعی و د) مفسران بعد از صحابی.

2) «آثار تفسیری عصر حضور» که در 3 زیر شاخه تقسیم می‌شود: الف. کتاب‌های موجود تفسیری، ب. کتاب‌های مفقود تفسیری، ج. روایات و آرای پراکنده در کتاب‌های تفسیری، 3) «مأخذ و مستندات، ویژگی‌ها و تطورات تفسیری در عصر حضور»، که دارای 3 زیرشاخه است: الف. مأخذ و مستندات تفسیر در عصر حضور، ب. ویژگی‌های تفسیر در حضور، ج. تطورات کمی و کیفی تفسیر در عصر حضور.

فصل سوم با عنوان «تفسیر در عصر غیبت صغرا» که در سه بخش تدوین شده است: 1. مفسران در غیبت صغری، 2. آثار تفسیری صغرا، 3. ویژگی‌ها و تحولات تفسیر در عصر غیبت صغرا و در این فصل تفاسیر شیعه و سنی را مورد بررسی قرار داده است.